

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลผู้ป่วยมะเร็งตับที่ได้รับการรักษาด้วยวิธี TACE ใน รพ. จุฬาลงกรณ์ตั้งแต่เดือนมกราคม 2541 จนถึง พฤศจิกายน 2546 มีผู้ป่วยทั้งสิ้น 280 ราย ในจำนวนนี้ถูกคัดออกเนื่องจากได้รับการรักษาวิธีอื่นร่วมด้วยจำนวน 82 ราย ได้รับยาเคมีบำบัดสูตรอื่นร่วมด้วยจำนวน 39 ราย แสดงอาการเริ่มแรกด้วย rupture hepatocellular carcinoma จำนวน 12 ราย และเป็นผู้ป่วย Child Pugh class C จำนวน 3 ราย คงเหลือผู้ป่วย 144 รายที่ได้รับการรักษาด้วยวิธี TACE โดยใช้ยา 5- Fluorouracil ร่วมกับ mitomycin C ซึ่งสามารถจำแนกผู้ป่วยตาม BCLC staging system ได้เป็น stage A จำนวน 33 ราย stage B จำนวน 80 ราย และ stage C จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.9 55.5 และ 21.5 ตามลำดับ ข้อมูลลักษณะพื้นฐานของทั้ง 3 กลุ่มดังแสดงในตารางที่ 7 พบว่าอายุเฉลี่ยของทั้ง 3 กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยที่ stage A มีอายุเฉลี่ยมากกว่า stage B และ stage C คือ 63.6 ปี 57.4 ปี และ 53.5 ปี ตามลำดับ ($p = 0.004$) แต่ไม่พบความแตกต่างกันในเรื่องของเพศของผู้ป่วยและจำนวนครั้งที่ทำ TACE

อัตราการรอดชีวิตโดยรวมที่ 1 และ 2 ปี คือ 43% และ 21% ตามลำดับ

อัตราการรอดชีวิตที่ 1 และ 2 ปี ในผู้ป่วย stage A คือ 65% และ 38% stage B คือ 44% และ 19% และ stage C คือ 12% และ 3% ตามลำดับ โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.001$) ดังแสดงในแผนภาพที่ 1 และตารางที่ 8

เมื่อพิจารณาในกลุ่มผู้ป่วย stage A จำนวน 33 ราย พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในอัตราการรอดชีวิตที่ 1 และ 2 ปี ระหว่างผู้ป่วย Child Pugh class A และ Child Pugh class B โดยที่ในผู้ป่วย Child Pugh class A จำนวน 24 ราย มีอัตราการรอดชีวิตที่ 1 และ 2 ปี อยู่ที่ 78% และ 45% และในผู้ป่วย Child Pugh class B จำนวน 9 ราย มีอัตราการรอดชีวิตที่ 1 และ 2 ปี อยู่ที่ 33% และ 22% ตามลำดับ ($p = 0.374$) ดังแสดงในแผนภาพที่ 2 และตารางที่ 9

เมื่อพิจารณาในกลุ่มผู้ป่วย stage B จำนวน 80 ราย พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในอัตราการรอดชีวิตที่ 1 และ 2 ปี ระหว่างผู้ป่วยที่มีก้อนมะเร็งเพียง 1 ก้อน ขนาดไม่เกิน 10 cm กับผู้ป่วยที่มีขนาดก้อนมะเร็งมากกว่า 10 cm หรือมีจำนวนก้อนมะเร็งหลายก้อน โดยในกลุ่มแรกจำนวน 25 ราย มีอัตราการรอดชีวิตที่ 1 และ 2 ปี อยู่ที่ 50% และ 40%

เทียบกับในกลุ่มหลังจำนวน 55 รายมีอัตราการรอดชีวิตที่ 1 และ 2 ปีอยู่ที่ 40%และ 11% ตามลำดับ($p = 0.01$) ดังแสดงในแผนภาพที่ 3 และตารางที่ 10

จากการวิเคราะห์ univariate analysis พบว่ามีปัจจัย 3 ชนิดที่อาจมีผลต่อการพยากรณ์โรคได้แก่จำนวนของก้อนมะเร็ง serum albumin และ Child Pugh class ดังแสดงในตารางที่ 11 และจากการทำ multivariate analysis พบว่ามีเพียงจำนวนก้อนมะเร็งเท่านั้นที่เป็น independent prognostic factor โดยพบว่าผู้ป่วยที่มีก้อนมะเร็งมากกว่า 1 ก้อนมีความเสี่ยงที่จะเสียชีวิตเป็น 1.48 เท่าเมื่อเทียบกับผู้ป่วยที่มีก้อนมะเร็งเพียง 1 ก้อน (95%CI, 1.009 – 2.192 ; $p = 0.045$)

ผู้ป่วยที่เสียชีวิตโดยส่วนเกิดจากภาวะแทรกซ้อนจากก้อนมะเร็งหรือจากโรคตับในระยะสุดท้ายเช่น ก้อนมะเร็งแตก เลือดออกในทางเดินอาหาร ภาวะติดเชื้อในกระแสเลือดหรือติดเชื้อในช่องท้อง หรือภาวะตับวาย

ตารางที่ 7 ข้อมูลลักษณะพื้นฐานของผู้ป่วยทั้ง 3 กลุ่ม

ลักษณะ / BCLC stage	Stage A	Stage B	Stage C
จำนวนผู้ป่วย (คน)	33	80	31
อายุเฉลี่ย (ปี)	63.6 ± 2.0	57.4 ± 1.3	53.5 ± 2.0
เพศ (ชาย / หญิง)	25 / 8	69 / 11	27 / 4
HBsAg positive (คน)	18 (54%)	46 (57%)	19 (61%)
antiHCV positive(คน)	9 (27%)	6 (7%)	2 (6%)
AFP > 400 ng/ml	10 (30%)	30 (37%)	22 (70%)
จำนวนครั้งเฉลี่ยที่รับ			
การรักษาด้วย TACE (ครั้ง)	3.0 ± 0.2	3.2 ± 0.2	2.5 ± 0.3
Total bilirubin (mg/dl)	1.1 ± 0.05	1.2 ± 0.08	1.1 ± 0.1
Albumin (g/dl)	3.4 ± 0.08	3.5 ± 0.06	3.5 ± 0.09
Prothrombin time (sec)	13.3 ± 0.3	12.9 ± 0.1	13.2 ± 0.2
INR	1.1 ± 0.02	1.1 ± 0.01	1.1 ± 0.02
SGOT (U/L)	86 ± 12	112 ± 12	101 ± 12
SGPT (U/L)	72 ± 11	85 ± 13	50 ± 4
ALP (U/L)	143 ± 13	221 ± 17	265 ± 41
Cr (mg/dl)	1.0 ± 0.05	0.9 ± 0.02	0.9 ± 0.03
HGB (g/dl)	11.9 ± 0.3	12.1 ± 0.2	11.8 ± 0.3
WBC (cells/mm ³ × 10 ³)	4.9 ± 0.3	6.9 ± 0.2	8.0 ± 0.6
PLT (cells/mm ³ × 10 ⁶)	1.1 ± 0.07	2.0 ± 0.1	2.4 ± 0.1

ตัวแปรที่เป็นค่าต่อเนื่องแสดงเป็น mean ± S.E.

ตารางที่ 8 Median survival และ Estimated survival rate ของผู้ป่วยโรคมะเร็งตับที่ได้รับการรักษาด้วย TACE โดยพิจารณาตาม BCLC stage

Stage / Survival	Median survival (months)	Estimated survival rate	
		1 year	2 years
Stage A (N=33)	21.96	65%	38%
Stage B (N=80)	10.40	44%	19%
Stage C (N=31)	7.20	12%	3%

ตารางที่ 9 Median survival และ Estimated survival rate ของผู้ป่วยโรคมะเร็งตับในระยะ BCLC stage A ที่ได้รับการรักษาด้วย TACE เมื่อพิจารณาตาม Child Pugh class

Child Pugh / Survival	Median survival (months)	Estimated survival rate	
		1 year	2 years
Child class A (N=24)	23.43	78%	45%
Child class B (N=9)	9.13	33%	22%

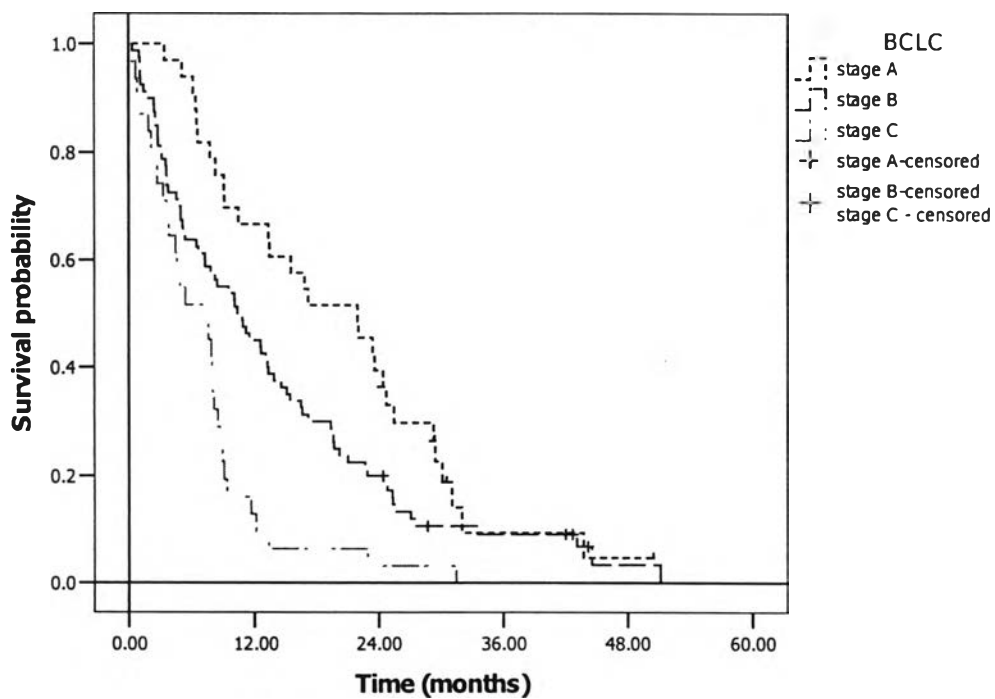
ตารางที่ 10 Median survival และ Estimated survival rate ของผู้ป่วยโรคมะเร็งตับในระยะ BCLC stage B ที่ได้รับการรักษาด้วย TACE เมื่อพิจารณาตามจำนวนและขนาดของก้อนมะเร็ง

จำนวนและขนาดของ ก้อนมะเร็ง / survival	Median survival (months)	Estimated survival rate	
		1 year	2 years
1 ก้อน ไม่เกิน 10cm (N=25)	12.66	50%	40%
1 ก้อนใหญ่กว่า 10cm หรือมีมากกว่า 1 ก้อน (N=55)	10.40	40%	10%

ตารางที่ 11 Univariate Analysis of Prognostic Variables for Survival

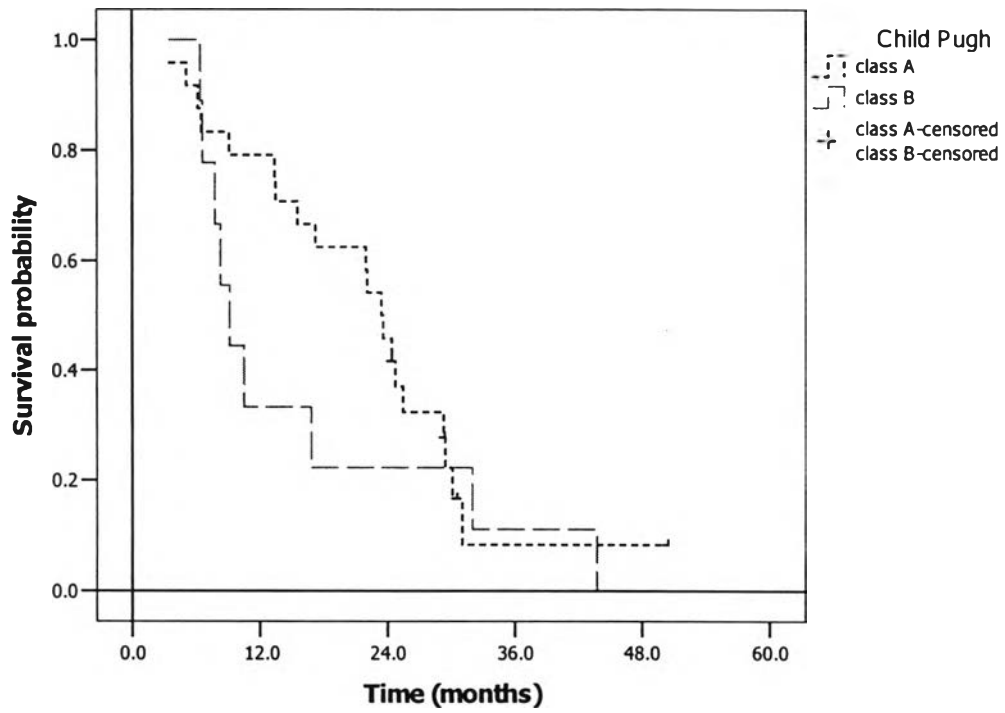
ปัจจัย	จำนวนผู้ป่วย (คน)	Probability of survival (%)		P
		1 ปี	2 ปี	
เพศ				
ชาย	121	45	22	.541
หญิง	23	35	17	
อายุ (ปี)				
≤ 50	40	40	10	.150
> 50	104	44	25	
HbsAg				
Positive	83	40	21	.810
Negative	61	48	21	
จำนวนก้อนมะเร็ง				
1 ก้อน	96	46	25	.056
มากกว่า 1 ก้อน	48	35	13	
Albumin (g/dl)				
> 3.5	98	54	17	.100
≤ 3.5	46	38	28	
Total bilirubin (mg/dl)				
≤ 1.0	68	47	22	.415
> 1.0	75	40	20	
Prothrombin time (INR)				
≤ 1.1	90	47	22	.400
> 1.1	54	37	19	
Child-Pugh class				
A	106	49	23	.095
B	38	26	16	

แผนภาพที่ 1 อัตราการรอดชีวิตของผู้ป่วยโรคมะเร็งตับที่ได้รับการรักษาด้วย TACE โดยพิจารณาตาม BCLC stage

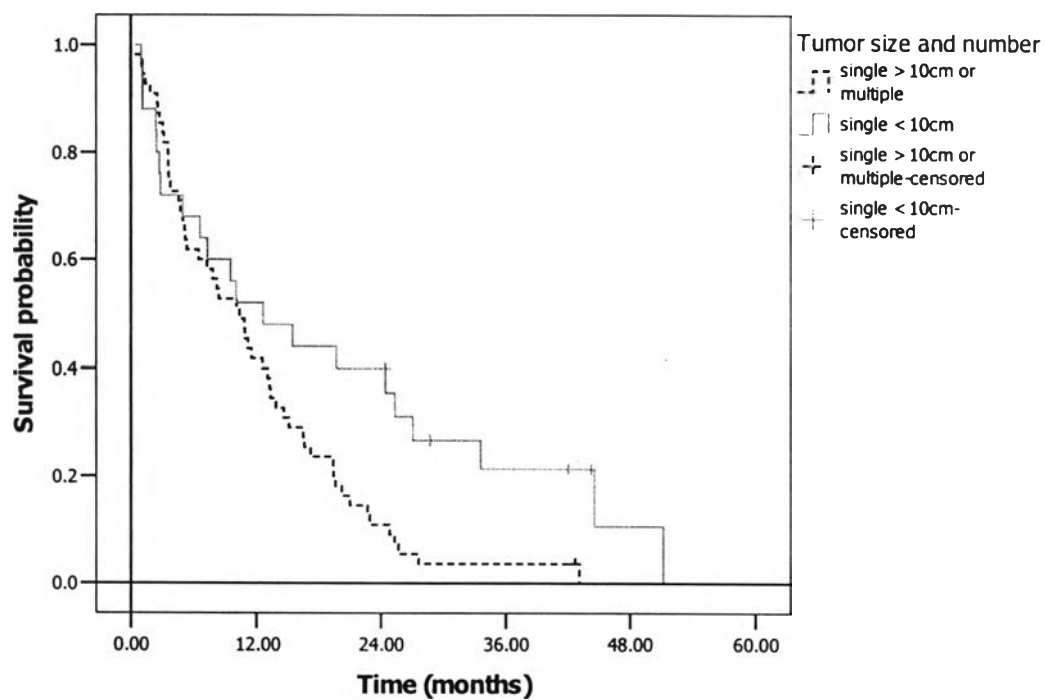
Overall comparison , Log rank test : $p = 0.001$

แผนภาพที่ 2 อัตราการรอดชีวิตของผู้ป่วยโรคมะเร็งตับในระยะ BCLC stage A ที่ได้รับการรักษาด้วย TACE เมื่อพิจารณาตาม Child Pugh class

Log rank test ; $p = 0.374$

แผนภาพที่ 3 อัตราการรอดชีวิตของผู้ป่วยโรคมะเร็งตับในระยะ BCLC stage B ที่ได้รับการรักษาด้วย TACE เมื่อพิจารณาตามขนาดและจำนวนของก้อนมะเร็งในตับ

Log rank test ; $p = 0.01$